

Vegetation och utflyktsmål i Skåne

Raderna av moderna landskapsfloran har nu första delen av *Floran i Skåne* utkommit. Undertiteln *Vegetation och utflyktsmål* speglar innehållet. Floran är på 489 sidor, stor och tung och ingenting att släpa med sig ut i naturen men väl att ha i bilen eller att sitta i soffan och bläddra i och önska att man befann sig på en skånsk strandäng. När artförteckningen kommer i den andra delen – förhoppningsvis nästa år – lär det bli den mest omfattande landskapsfloran hittills.

Fem redaktörer – Kjell-Arne Olsson, Mats Gustafsson, Henrik Johansson, Sven Snogerup och Torbjörn Tyler – svarar för en stor del av texterna och för att floran fått en enhetlig och tilltalande utformning. Ytterligare sex författare har bidragit till vegetationsavsnitten. Som kvinnlig läsare slås man av den totala mansdominansen. Häri skiljer sig dock inte Skånefloran från tidigare landskapsfloran.

Floran är rikt och vackert illustrerad med fotografier av såväl landskap som växter där Åke Svensson och Sven Waldemarsson står för de flesta av bilderna.

Vegetation

Floran inleds med sedvanliga kapitel om utforskningen av landskapets kärlväxter, geologi, klimat, kulturlandskapshistoria, vegetationstyper och floraförändringar. I det sistnämnda redovisas resultat från ett antal fin- och storskaliga undersökningar. Föga överraskande har under det senaste halva århundradet arter som är knutna till utdikade och igenväxande biotoper – som kärr och mossar – minskat kraftigt. Förvånande är inte heller att kvävefaktorn är den miljövariabel som bäst förklarar floraförändringarna i Skåne. Kvävegynnade arter har ökat – en förändring som även vi icke-skåningar kan se hemmavid nästan från ett år till ett annat. Försumningen

visar däremot inga säkra samband med floraförändringarna generellt i Skåne.

Efter det att den första svenska rödlistan publicerades 1990 har uppgifter om rödlistade arter inkluderats i de flesta landskapsfloran. Hotade (akut hotade, starkt hotade eller sårbara) är för närvarande 326 kärlväxter i Sverige varav 207 finns i Skåne. Femtiosju nationellt hotade arter finns bara i Skåne. Dessa ges fylliga presentationer i avsnittet Rödlistade kärlväxter i Skåne. Från ett regnigt och småkallt Göteborg förflyttas jag till Söderåsens nordsluttning och ser mängder av kustgullpudra *Chrysosplenium oppositifolium* för min inre syn eller till ett klöverfält i Håslöv med ett överflöd av klöversnyltrot *Orobanche minor* eller till missionshuset Betel i Skanör där stinkmållan *Chenopodium vulvaria* satt på trottoaren eller ... Till min glädje kan jag konstatera att de flesta har jag sett – men jag har ännu 17 arter kvar att bekanta mig med.

Floran i Skåne innehåller, i motsats till övriga moderna landskapsfloran, även två kapitel om mossor och lavar. Här beskrivs översiktligt ett antal besöksvärda miljöer och lokaler. De vackra bilderna gör att jag nästan skulle kunna börja intressera mig för mossor och lavar!

Utflyktsmål

Den största delen av floran, två tredjedelar, behandlar utflyktsmål. Ett 60-tal personer har bidragit med text – och så här har det smugit sig in ett fåtal kvinnor. Om jag räknat rätt är det 332 botaniskt intressanta platser som presenteras. Jämfört med tidigare moderna landskapsfloran slår det alla rekord både vad gäller antal utflyktsmål och antal textsidor.

Utflyktsmålen presenteras kommun för kommun. För respektive kommun visas en översiktskarta med utflyktsmålen tydligt markerade: från tre i Burlöv och Perstorp till 28 i Kristianstad. Lokalernas miljö, ibland även med till exempel kulturhistoriska eller geologiska noteringar, beskrivs och typiska arter och rariteter nämns i löpande text. Vägbeskrivningar torde göra det lätt att hitta till alla dessa lockande mål. Hitills har jag bara varit på en tiondel av lokalerna.

Under de 25 år som jag har varit medlem i Botaniska föreningen i Göteborg har de flesta flerdagsexkursionerna gått till vårt eget landskap Västergötland. Som god tvåa kommer Skåne. Det är nog knappast en slump. Skåne ligger ju ganska bra till geografiskt för oss göteborgare men framför allt finns det ju så mycket att se i detta vårt artrikaste landskap. Själv har jag deltagit i tre av dessa exkursioner. Så därför är det speciellt roligt att läsa om och återuppleva Flommen vid Skanör och det första mötet med vild selleri *Apium graveolens*, Skanörs Ljung med ljungögkontröst *Euphrasia micrantha*, Dagshög med småfrossört *Scutellaria minor*, Solvik med hästtunga *Pentaglottis sempervirens* ... Det har också blivit en del privata exkursioner till Skåne,

under de senaste åren, främst till diverse trevliga soptippar. Ja, jag är väl lite av en artjägare och näst efter Göteborgsområdet har jag fått mina flesta ”kryss” i Skåne.

På De vilda blommornas dag som just gick av stapeln stod flera av de skånska utflyktsmålen på programmet. Man kan önska att *Floran i Skåne* når ut till den intresserade allmänhet som deltog. Borde inte kommunerna bekosta särtryck till sina innevånare?

Vid denna anmälan av *Floran i Skåne* har jag förgäves försökt betrakta den med kritiska ögon. Några av mina botanistvänner störs av att respektive kommun alltid börjar på en vänstersida, vilket innebär att vissa sidor är tomma. Men det stör inte mig. Jag är bara imponerad av och förtjust i denna innehållsrika flora!

✿ BIRGITTA HERLOFF

Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål
Olsson K.-A. m.fl. (red.) 2003. Lunds Botaniska Förening, Lund. 489 sid. ISBN 91-971021-4-8. Pris 400 kr + 100 kr porto. Beställes av Kjell-Arne Olsson tel 044-24 22 63, eller sätt in 500 kr på pg 41 13 00-7, Lunds Botaniska Förening.

Nya lavlistan har kommit!

Nu har den nya checklistan över lavar och lavparasiter kommit.

Titeln är *Lichen-forming and lichenicolous fungi of Fennoscandia*. Listan är en uppdatering av *The lichens and lichenicolous fungi of Sweden and Norway* som nu blivit föråldrad. Dessutom har den nya listan utökats till att omfatta även Finland och fler har engagerats i uppdateringsarbetet. Rolf Santesson, Roland Moberg, Anders Nordin, Tor Tønberg

och Orvo Vitikainen står som författare, och ytterligare ett stort antal personer har bidragit med uppgifter. Listan omfattar 359 sidor, alltså en ökning med mer än 100 sidor från den förra upplagan. 2844 arter och 124 varieteter eller underarter i 449 släkten behandlas och närmare 8400 synonymer tas upp. För varje art ges uppgifter om ekologi, utbredning och relevant litteratur. Abstract återfinns på www.hotel.uu.se/evolmuseum/fytotek

För den som vill hålla sig à jour med utvecklingen inom lavtaxonomin är denna bok ett måste.

✿ ROLAND MOBERG

Lichen-forming and lichenicolous fungi of Fennoscandia
Santesson, R. m.fl. 2004. Evolutionsmuseet, Uppsala univ. 359 sidor. Boken beställes enklast från SBF:s kansli. Priset är 265 kr + porto.